

DE VOS

't Loos Reyntjen is spion die altijds op de straet
Doorsnuffelt watter in de wereld ommeget.
Zulcx is der vleyerskunst, die van de wijste man
Als hij haer 't oore leent, 't ghehoor betoovren kan:
Schoon woorden geven zij, waer doorze hem achterhalen
Wanneer hij die op 't dierste int reeck'nen moet betalen. *)

VONDEL
Uit de „Vorstelijke Warande
der Dieren.”

Een vos.

In den ingang van zijn hol.

Een denkende vos.

Hij maakt zijn plannen; heel slim overlegt hij, berekent hij de kansen. Straks komt hij uit zijn hol en sluipt hij naar zijn doel. Dan wordt hij een loerende vos.

De fabel heeft hem een aardigen meisjesnaam gegeven: Reintje. Een onschuldigen naam. Een naam, die flatteert. Een bedriegelijken naam. Een naam, die vleit als het beest, dat hem kreeg.

Maar ondanks dezen mooien naam blijft hij „de felle metten roden baerde,” de onbetrouwbare, het roofdier, dat zijn prooi plotseling bespringt en afmaakt en verblindt.

Een vos.

Met zijn groote oorschelpen vangt hij de geluiden op en hij onderkent het eene van het andere.

Zijn felle oogen boren door den schemer.

Hij opent zijn bek al, eer hij nog op jacht gaat, genietend al van te voren, wat hij straks grijpen zal. Hij hijgt er van, van de gedachte, dat werkelijkheid zal worden, wat hij zich nu nog van wreed genot verbeeldt. Tot hij het niet meer uithoudt in zijn hol. Tot hij weg moet. Het bosch door langs paden, die hij kent of die hij niet kent, maar nog ontdekken moet, naar een eenzame hoeve.

Het kippenhuis moet al heel solide zijn gesloten, als de bloeddorstige roover er zijn slag niet slaan kan. Hij jaagt haan en hennen den doodschrik in het lijf; er ontstaat een paniek; de pluimen stuiven. En wee het vogeldier, dat niet veilig is geborgen, dat de vrijheid mag genieten op het erf of in een schuur. Reintje zal het niet veel tijd laten, om zijn angsten te beleven. Het is zóó beslist.

Reintje werd het fabeldier.

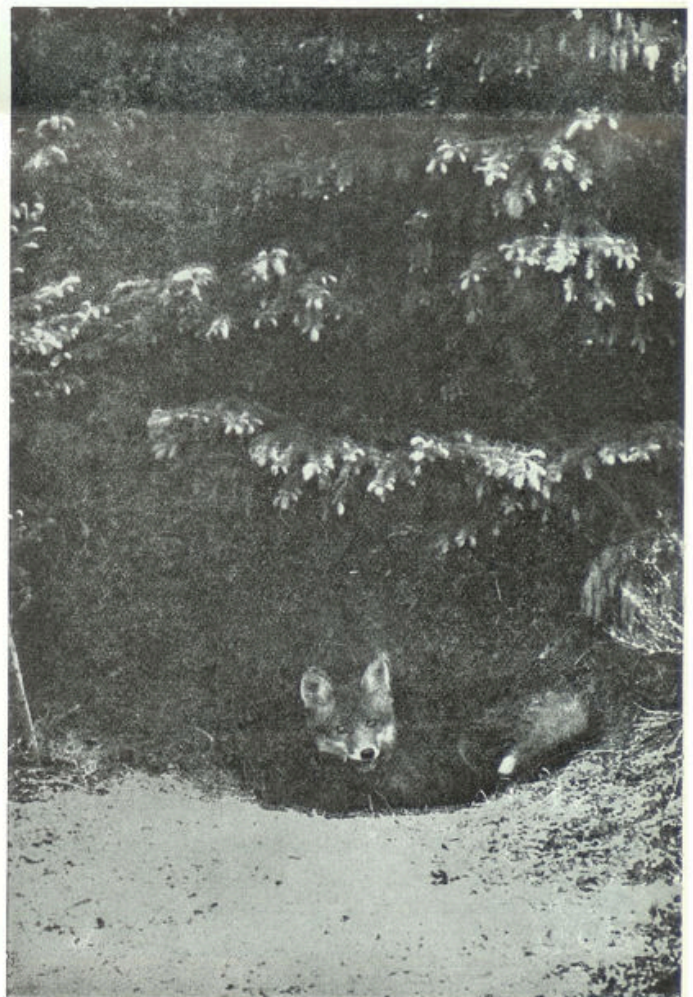
In de Aesopische fabels al is hij om zijn vernuft de held en in de Latijnsche, de Fransche en de Nederlandsche, die voor een deel de verwerking der Grieksche fabels zijn, eveneens.

*) De beteekenis is: De vleiërs praten mooi; ze vangen zelfs de wijzen, die naar hen luisteren, doch later inzien, dat ze dit tot hun schade deden.

Oud zijn de verhalen van den vos, die in listigheid de overige dieren des velds overtreft, die met mooipraterij en mooidoenerij verlost en bedriegt. Hij is de gewetenlooze vleier, de egoïst, die alleen maar denkt aan en vraagt naar eigen voordeel en dat op behendige wijze weet te bemachtigen.

De leeuw is ook een roofdier, maar diens koninklijke fierheid vraagt ontzag, zelfs als hij machteloos ligt in een kooi van een dierenpark. Maar de vos — men mag lachen om zijn slimmigheidjes, waarmee hij de onnoozelen verschalkt — zijn sluipmethode wekt toch weerszin. Eigenlijk verdient ze dien nog meer dan die van de hyena, die alles tegen heeft, tot zijn lichaamsbouw toe en wiens valsche loeroogen niet misleiden kunnen. De vos lijkt niet zoo bloeddorstig en is in de fabels als een poes, die voorzichtig de situatie overziet. Ieder kent het oeroude verhaal van hem en de raaf, van wie hij handig een stuk kaas weet te ontfutselen. Door het dier te vleien. Het heeft zulke mooie glanzende veeren; als zijn stem zoo mooi is als zijn kleed, is hij wel een heel voorname vogel. De raaf luistert en krast: daar valt het stuk kaas op den grond; de vos gaat er mee van door.

En het groote verhaal van den vos Reynaerde, zooals dat op verdienstelijke wijze uit het Fransch in een Middel-Nederlandsch dialect werd bewerkt en waarmee waarschijnlijk door twee dichters onze literatuur

werd verrijkt, is een aaneenschakeling van sluwheden. Illustratie vooral van het spreekwoord, waarin den boer wordt gezegd op zijn ganzen te passen, als de vos de passie preekt.

Hoe speculeert hij op de zwakheden zijner medeschep-selen. Hij huichelt berouw; hij huichelt vroomheid, hangt zich een boetekleed om, waarin hij voor heremiet gaat spelen en berekent den tijd, waarop hij „siere seden plegen” kan.

Als hij voor 's konings gerecht wordt gedaagd, weet hij den beer, die hem komt halen, te bedriegen, met dezen den gespleten boom op een boereerf te wijzen, waarin zich honing zou bevinden. Als Bruin met zijn kop naar de lekkernij zoekt, trekt de vos de wig uit de spleet en de beer is gevangen en wordt straks togetakeld door de dorpers. Den kater vergaat het niet beter, als Reintje hem heeft wijs gemaakt, dat in een schuur in de buurt veel vette muizen voor het grijpen zijn. De kater springt in een strik en redt ternauwernood zijn leven.

Hoe weinig ernst Reintje de biecht is, die hij uitspreekt, blijkt, wanneer hij even later op zijn tocht naar het hof, bij een klooster nog tracht een vet hoen te grijpen en hoe slecht zijn karakter is, komt pas goed aan het licht, als hij tot de galg is veroordeeld. Dan fantaseert hij een verhaal van een samenzwering tegen den koning, belastert zijn eigen vader en weet de vrijheid te her-krijgen door te beloven den schat te zullen wijzen, die de samenzwering zou hebben moeten doen slagen.

Hij bereidt zich voor tot een bedevaart en is pas ont-maskerd, als de domme ram met de resten van den verslonden haas in een gesloten tasch, bij den koning terugkomt.

Of dit beroemde gedicht een teekening geeft van de middeleeuwsche standen, of den strijd beschrijft tusschen den hoogen en den lagen adel, of een parodie is op den ridderroman dier tijden, kunnen we hier niet bespreken. Maar dat de vos dikwijls door zijn vleierij zijn doel bereikt, maakt hem tot een waarschuwing voor alle vleitaal. Want deze vleitaal is het masker, waar-achter het loerende kwaad den mensch besluipt.

De leugen hult zich in het kleed der waarheid. Ze lacht vriendelijk toe en belooft. En de mensch, die er naar luistert, die er zich door laat betooveren, ontdekt te laat, dat hij er in liep.

Vleiers worden licht geloofd en vooral wanneer ze zeggen, dat zij niet vleien willen. Ze zijn gedachten-lezers en menschenkenners, die precies weten, welke poort van de menschenziel het zwakst verdedigd wordt. Egoïsme maakt vindingrijk en menigeen werd de dupe van het mooie woord, dat waardeering huichelde om ten koste van den ander een bepaald doel te bereiken. Hier is een zonde van de tong, die den naaste deugden toekent of gebreken uit het hoofd praat, waarmee men dan eigen positie versterken wil of een ander voordeel voor zich wil veroveren. Het gevaar is hier dubbel groot, omdat het dikwijls niet wordt vermoed.

Shakespeare heeft gezegd, dat hij, die graag gevleid wordt, een vleier waardig is.

Cats schreef zijn rijmpje van de kat, die den kandelaar likt om den wille van de smeer. Het is een booze macht, die achter de vleitaal loeren kan en die beschadigt.

De vleier. — De vos.

Hij prijst. Hij belooft. Hij komt in een pij. Hij zegt een „Confiteor.” En tegelijk loert hij op prooi. Hij liegt. En als hij zijn kans krijgt, grijpt hij toe.

De vleier.

Een engel des lichts.

Een vernielende geest. — Een vos.

A. L. v. H.

Gezondheidszorg

IN HET VOORJAAR

door Dr R. A. B. OOSTERHUIS

De donkere wintermaanden liggen weer achter ons en verlangend zien we uit naar de eerste lenteboden onder onze gevederde vrienden. Onder de planten hebben we reeds met blijdschap het sneeuwkllokje en de crocussen begroet, want de mensch blijft een kind des lichts, vol van gekoesterde verlangens naar stralend, gouden zonlicht ook tijdens de lange, sombere wintermaanden. Het is de innerlijke levensdrang, die ook bij den mensch in het vroege voorjaar wordt gewekt uit een langen slaap, zoodra hij de eerste teekenen van bloemenkleur en terugkomst der vogelen in de natuur waarneemt.

Hoeveel redenen hebben we niet om gelukkig en dankbaar te zijn, indien we gezond of althans zonder door zware ziekten bezocht te zijn de donkere maanden zijn doorgekomen.

Toch zullen we er goed aan doen vooral nu rekening te houden met de luimen van ons klimaat. Immers, de dokters kunnen u vertellen, dat juist in deze dagen de mensch het meest vatbaar blijkt te zijn voor de atmosferische invloeden. En dit valt gemakkelijk te verklaren.

We zijn zelfs in onzen tijd van vereenigings- en gezelligheidsavondjes nog wel zoo huiselijk, dat we, wanneer we ons niet bepaald naar buiten moeten begeven, ons rond den haard schikken, teneinde zoo min mogelijk herinnerd te worden aan de guurheid en koude buiten de deur. We zijn meer hokvast dan in het mildere jaargetijde en dit komt de werking van verschillende onzer organen niet bepaald ten goede. De rose vuurgloed heeft dikwijls meer bekoring voor velen onzer dan een geopend venster, waardoor een frissche wind den neus en de wangen zou kunnen afkoelen. En dit heeft tot gevolg, dat ons lichaam aan weerstand en veerkracht inboet, zoodat in het voorjaar onze constitutie, vergeleken met de vorige herfstmaanden, aan weerstandsvermogen heeft verloren.

De Duitsche geneesheer Emil Schlegel zinspeelde op dit feit, toen hij over het voorjaar als den gevaarlijksten tijd voor ons menschen sprak. Vandaar zijn raad: „Zet het venster ook 's winters open; zet het minstens op een kier. Besteedt liever wat meer aan brandstof door wat harder te stoken en frissche lucht binnen te laten, dan dat ge later grootere kosten moet maken aan doktersrekeningen en aan den apotheker.”

Vooraf kinderen zijn in het vroege voorjaar vatbaar, daar gedurende het koude seizoen onze overdreven zorg speciaal de kleinen gold. De onvoldoend ver- verschte kamerlucht en -temperatuur heeft hun lichaampjes, die in den herfst zoo heerlijk door het spelen in weer en wind, waren gehard, verweeklijkt en verzwakt. Schrikt het gure weder al te zeer af, laat de kinderen dan binnenshuis spelen, maar laat de zuive- rende lucht toe in hun vertrekken. De schadelijke kiemen en opgezamelde onzuiverheden van den winter- tijd mogen immers geen kans krijgen om slachtoffers onder onze kleintjes te maken. Naar buiten! Spel en beweging in licht en lucht, daarmee jagen wij de onreinheden en de dreigende schaduw op de vlucht. Mits voorzichtigheid en beleid betracht worden, zal uw kind meer gebaat zijn door beweging in de buitenlucht dan door een al te groote bezorgdheid zijner ouders. En hetzelfde geldt ook voor ons ouderen. We moeten